

Hads—ki, şimşek gibi sür'at-i intikaldir—daima onu tahrik eder.. Cümlesini izah eder misiniz?

Göz penceresinden âlemi seyreden ruh, beyin merkezinden de gerçekleri temaşa eder. Dil ne kadar tatma organıysa, beyin de o kadar düşünce organıdır. Aklın vazifesi gerçekleri kavramaktır. Beynin fonksiyonuna "tefekkür" adı verilir. Tefekkür, aklın çalışması, fikir üretmesidir. Akıl bir makineye benzetilirse, tefekkür bu makinenin çalışması ve üretimde bulunmasıdır.

Aklın başlıca iki çeşit seyri vardır:

1. Fikir.
2. Hads (sezgi.)

Fikir; aklın, ağır, tedrici ve zamanla kayıtlı olan düşünme seyridir. Hads ise, aklın bir lahzada, bir hamlede matluba ulaşılacak derecede seri olan ani seyridir. Bunlardan "fikir, görgüleri ve bilgileri bir tertibe koyup bildiğinden bilmediğini anlamak, ahiri evvele bağlamaktır. Hads, bir şeyin birden açılması, dolaysız kavrama, bir anda yakalamadır, şimşek gibi bir sür'at-i intikaldir.

Gecenin karanlığında çakan şimşegin birden etrafı aydınlatması gibi, hads şimşegi dahi, birden insanın idrak âlemlerini aydınlatır. Fikir, hadse bir altyapı oluşturur. Mesela, ilmî bir keşif için yoğun bir tefekkür içine giren ilim adamları, günün birinde meselelerini iç alemlerinde halledilmiş, çözülmüş bulurlar. Bu, fikre terettüp eden bir hads parıltısıdır.

İki tahta parçası birbirine sürtülünce belli bir noktadan sonra, tahtadan alev çıkar. Keza, bir mercekle kağıda güneşin harareti odaklandığında, bir zaman sonra kağıt yanmaya başlar. Onun gibi, tefekkürde yoğunlaşan insanlar, bazen hads ile kendilerini çok farklı bir idrak boyutunda bulabilirler.